

SECOND LIFE

Benedict Vanclooster

Vier keer al ging ik met onze voorzitter op reis en toch trek ik nog altijd opnieuw grote ogen. Niet in het minst wanneer zich een koopwoede van hem meester maakt zoals die alleen Italo Calvino in zijn Marcovaldo-verhalen kan verwoorden. Dan stormt onze voorzitter gedecideerd een boekhandel beginnen, recht op zijn doel af, om in een mum van tijd met een bij voorkeur Franstalige roman onder de arm terug buiten te komen. Op het schutblad noteert hij in sierlijke letters 'Dominique Soetaert. Pau, 25 augustus 2007'. Waarbij hij zelfbewust de woorden uitspreekt: „Doe ik voor mijn latere biografen.”

Nu moeten we onze vriend wel meermaals waarschuwen voor de valstrikken des levens en dus doen we dat ook routinematig en haast met de glimlach telkens als zijn (nog te verschijnen) biografie ter sprake komt. „Er hebben er zich wel al meerderen postuum laten ringeloren”, zeggen we hem dan. Niet zelden vertrekken biografen immers vanuit een vooringenomen positie om dan het hele leven en werk van hun onderzoekssubject door die ene trechter te pressen. Vraag dat maar aan Streuvels of Céline.

Een ongelukkige jeugd, homofiele neigingen, antiklerikale, antisemitische of communistische overtuigingen zijn geruchtmakende en daarom geliefkoosde invalshoeken om een leven(swerk) te verklaren. Ook Hergé, die honderd jaar geleden het levenslicht zag, werd vanuit sensatiedrang onrecht aangedaan. Daar vormt de recente hetze rond *Kuifje in Afrika* een triest dieptepunt van. Sommige biografen beschuldigen Hergé niet alleen van racisme maar ook van fascistische sympathieën.

Wie de albums van Kuifje grondig leest, weet wel beter. Zeker, de avonturen in het land van de Sovjets, in Afrika en in Amerika bulken van de stereotypen. De Bolsjewieken zijn zonder uitzondering boosaardig, de Afrikanen achterlijk en de Amerikanen uitsluitend op dollars belust. Maar zoals Hergé zelf verklaarde: de eerste albums zijn niet meer dan pijnlijke jeugdzonden en het resultaat van een gebrek aan neutrale nieuwsbronnen en research. De ontmoeting met zijn Chinese vriend Chang zou Hergé de ogen openen en hem het belang leren van een genuanceerde weergave van de werkelijkheid, wat vanaf het vijfde album, *De blauwe lotus*, gestalte zou krijgen.

Er zijn er wel meer die zich postuum laten ringeloren door hun biografen.

En dat Hergé zijn held tijdens de oorlogsjaren liet opdraven in *Le Soir*, een krant die collaboreerde met de Duitse bezetter, is geen reden om een hakenkruis op het voorhoofd van de tekenaar te branden. De waarheid is dat Hergé, zoals iedereen, zijn brood moest verdienen. Meer nog, in zijn albums gaf hij – zij het in verhulde termen – blijk van zijn afschuw voor het Duitse streven naar meer *Lebensraum*. De eerste plaatjes van *De geheimzinnige ster*, getekend in de herfst van 1941, kondigen niet toevallig het einde van de wereld aan. En de slechterik in *De scepter van Ottokar* heet ook al niet zonder reden Müstler, een samentrekking van Mussolini en Hitler.

Het leven van een schrijver moet in het kader van de brede maatschappelijke context worden bestudeerd. Een biografie is dan ook in de eerste plaats een cultuurhistoricus. Alleen dan kan de behandelde auteur een rechtvaardig *second life* leiden.